

Kartlegging av barrierer innen mangfold og inkludering i Norges speiderforbund

Arbeidsgruppa:

Gerd Berget

Anette Gordner Guldahl

Ingeborg Korme

Anette Monsen Londalen

Jorid Dannemark Opsahl



Innhold

Formål.....	s. 3
1. Innledning.....	s. 5
2. Sosioøkonomisk mangfold.....	s.7
2.1 Økonomiske barrierer.....	s. 7
2.2 Kulturelle barrierer.....	s. 8
2.3 Sosiale barrierer.....	s. 11
2.4 Oppsummering med forslag til tiltak	s. 12
3. Etnisk mangfold.....	s. 14
3.1 Etnisitet og norsk kultur.....	s. 14
3.2 Speiderkultur.....	s. 14
3.3 Speidingens rammer.....	s. 15
3.4 Erfaring med integrering i andre europeiske speiderorganisasjoner.....	s. 15
3.5 Grupper sortert på etnisitet.....	s.18
3.6 Familieklubber i Danmark.....	s. 20
3.7 Speiding som samfunnsengasjement.....	s. 21
3.8 Rekrutteringsmateriell og intern kommunikasjon.....	s. 21
3.9 Materiell til egne medlemmer.....	s. 21
3.10 Det fremmedfiendtlige og å forstå det fremmede.....	s. 21
3.11 Oppsummering av forslag til tiltak.....	s. 23
4 Mangfold i funksjonsevne.....	s. 24
4.1 Fysiske funksjonsvariasjoner.....	s. 25
4.1.1 Motorikk.....	s. 25
4.1.2 Syn.....	s. 27
4.1.3 Hørsel.....	s. 27
4.2 Nevrokognitive funksjonsvariasjoner.....	s. 28
4.3 Oppsummering av forslag til tiltak.....	s. 28
5 Oppsummering / konklusjon.....	s.31
Referanser.....	s. 32

Hvis man ønsker å lese rapporten som en tosidig rapport kan det gjøres ved å åpne denne i Adobe, klikk på "view", så "page display" også "two page view". Rapporten kan også leses enkeltstidig.

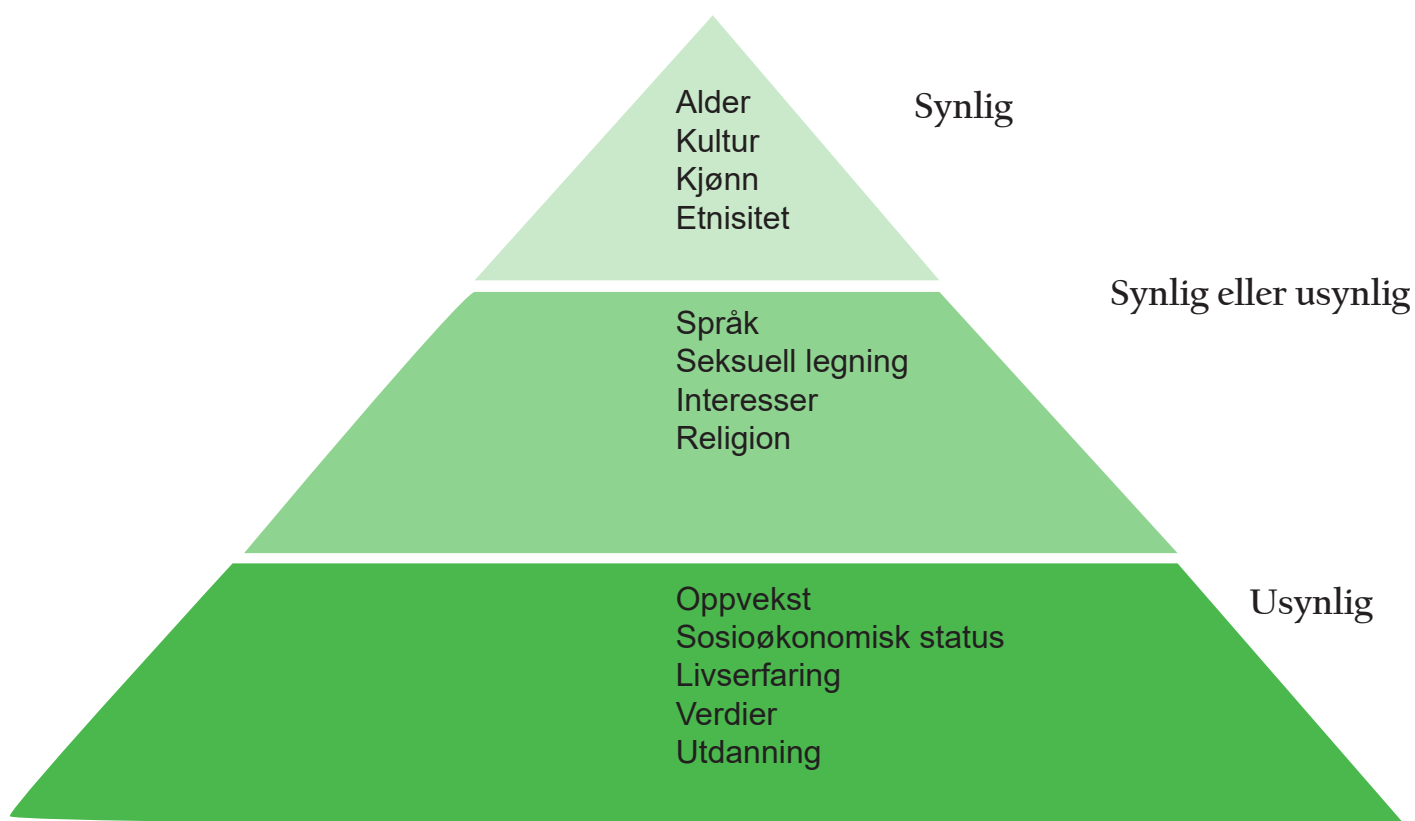
Formål

Formålet med arbeidsgruppa er å identifisere våre egne og andres barrierer for deltakelse og komme med forslag til tiltak for å bryte ned de identifiserte barrierene.

Arbeidsgruppa skal

1. Kartlegge og gå gjennom forskningen på deltakelse i frivilligheten og fritidsaktiviteter for barn og unge i Norge
2. Kartlegge hvilke erfaringer LNU, Frivillighet Norge, WAGGGS, WOSM og andre relevante organisasjoner har gjort på dette feltet, og gå gjennom eventuelle undersøkelser de har gjort om barrierer
3. Kartlegge holdninger og mulige barrierer internt i Norges speiderforbund og i samfunnet ellers
4. Utarbeide en rapport som beskriver
 - 4.1. Samfunnets og enkeltpersoners barrierer
 - 4.2. Norges speiderforbunds barrierer
 - 4.3. Anbefalinger til nasjonale tiltak for mer mangfold og bedre inkludering
 - 4.4. Anbefalinger til lokale og eventuelt regionale tiltak for mer mangfold og bedre inkludering
5. Påse at arbeidet minst inkluderer sosioøkonomisk mangfold, etnisk mangfold og mangfold i funksjonsevne

Mangfold er mer enn etnisitet



Figur er basert på figur hentet fra Globale Sandefjord/NAV Sandefjord inspirert av Cultural Iceberg Model (Hall 1976)

1. Innledning

For å kunne uttale seg om speidingens fremtid bør man kjenne til speiderbevegelsens opprinnelse. Lord Baden-Powell hadde en klar ideologi rundt hva han ville med speiderbevegelsen da han startet den i 1907. Speiderne skulle utvikle seg til selvstendige, sterke og dannede individer. Ungdommene fikk uniformer for at alle skulle være like i speideren, og det skulle ikke være et tydelig skille mellom fattig og rik. Vi vet at deltakelse i speideren gir en hel del fordeler både for den enkelte og for samfunnet, og det gjør det viktig at alle kan være med.

Til tross for et ønske om stort mangfold i speideren, er det i dag ikke så stort mangfold som man kunne ønske. Denne utredningen har som formål å identifisere barrierer for deltakelse og komme med forslag til tiltak for å bryte ned de identifiserte barrierene. I denne sammenhengen defineres mangfold som følger: *“tilstedeværelse av variasjoner i karakteristikk i en gruppe av mennesker. Disse karakteristikkene kan være alt som gjør oss unike, som kognitive ferdigheter og personlighetstrekk sammen med ting som identifiserer vår identitet (for eksempel etnisitet, alder, kjønnsidentitet, religion, seksuell legning, kulturell bakgrunn)”* (oversettelse av Steinmetz, 2021, s. 120).

Mangfold kan referere til mange ulike karakteristikk, og det er dessverre ikke mulig å se på alle variasjoner i menneskelige karakteristikk. Mandatet for denne utredningen er derfor å kartlegge og gå gjennom forskningen på deltakelse i frivilligheten og fritidsaktiviteter for barn og unge i Norge og land vi kan sammenligne oss med, i følgende utvalg av grupper:

- Sosioøkonomisk mangfold
- Etnisk mangfold
- Mangfold i funksjonsevne

Utredningen er strukturert som følger: Kapittel 2 tar for seg sosioøkonomisk mangfold, mens kapittel 3 ser på etnisk mangfold og kapittel 4 mangfold i funksjonsevne. Sistnevnte omfatter både fysiske og nevrokognitive funksjonsvariasjoner. Hvert kapittel avsluttes med en oversikt over forslag til tiltak som Speiderstyret kan ta med seg i videre arbeid. Kapittel 5 inneholder en kort oppsummering.

Arbeidsgruppa er utnevnt av Speiderstyret vinteren 2021/22 og arbeidet har pågått frem til oktober 2022.



Foto: Jorid Dannemark Opsahl

2. Sosioøkonomisk mangfold

Sosioøkonomisk mangfold er mangfold langs flere tenkte akser, både økonomi og sosiale grupper, økonomisk og kulturell kapital. Sosioøkonomisk bakgrunn måles da gjerne gjennom en kombinasjon av opplysninger om foreldres inntekt, utdanning, yrke, nettverk eller tilgang til ulike materielle og kulturelle ressurser. Hvilken sosioøkonomisk bakgrunn et barn og familien har, påvirker både livskvaliteten og handlingsrommet for familien.

Mange drivere er økonomiske. Speideren har alltid vært for barn som har fritid og foreldre som støtter dem. For å være med i speideren så trenger man av og til en dytt hjemmefra, både økonomisk, praktisk og oppbacking motivasjonsmessig. Når det er dårlig vær, det regner og blåser når du skal på speidermøte eller på patroljetur, så kan det butte på motivasjonen før avreise. Man trenger også hjelp til å skaffe nødvendig utstyr og gå gjennom at alt på pakkelisten er blitt med. Dette krever ressurser av foreldrene.

2.1 Økonomiske barrierer

I forskningslitteraturen skiller en grovt mellom to typer av hovedforklaringer på økonomiske barrierer (Mayer 1997). På den ene side vektlegges «ressursforklaringen», at tilgang på ressurser i seg selv har betydning fordi penger og kunnskap fungerer som betingelser for å realisere muligheter. «Familiestressforklaringen» handler derimot om de belastningene knapphet påfører sosiale relasjoner. Argumentet her er at knappe ressurser kan være en kilde til stress innad i familiene, og at dette igjen øker konfliktnivået og reduserer foreldrenes evne til å fungere som ressurspersoner i de unges

liv. Hovedpoenget er at knappe økonomiske ressurser kan ha indirekte betydning for ungdoms liv gjennom de belastningene som påføres familielivet. (Bakken, Frøyland & Sletten, 2016).

En økende andel barn i Norge vokser opp i husholdninger med vedvarende lav inntekt. Målinger fra 2019, året før Covid-pandemien traff Norge viste at 115.000 barn (11,7%) vokste opp i husholdninger med vedvarende lavere inntekt. Dette var 4.000 flere barn enn året før. Det er enda ikke klart hvordan pandemien og dagens situasjon med krig i Ukraina og økende utgifter samt økende strømpriser vil påvirke disse tallene, men det er sannsynlig at flere vil få det vanskelig. Barn med innvandrerbakgrunn er stadig mer overrepresentert blant barn som vokser opp i barnefattigdom, og i 2019 utgjorde 6 av 10 barn denne gruppen. Sammenligner vi med 2006 har antall barn i befolkningen økt med 2,7%, mens antall barn i lavinntektsgruppen har økt med 70,8%, dette er dramatiske tall (SSB).

Når barn og unge blir spurt hva de selv ser på som de største barrierene for deltakelse i organiserte aktiviteter, så er transport det de trekker fram (Redd Barna, 2020). Barn som vet at foreldrene ikke har tid eller råd til å kjøre dem noe sted, ender ofte opp med å heller takke nei til å være med, enn å si at de trenger transport på annet vis. Å ikke kunne bli kjørt, men å måtte reise kollektivt, vil kreve mer av speideren i tid og planlegging. Det kan også være flaut å være den som alltid må spørre selv, eller på vegne av speideren, om speideren kan kjøre med noen andre. Dette gjelder også ledere, som gjerne er forventet å kunne stille med bil til speiderturer, gjerne en som kan dra både kanohenger og andre hengere. Transport kan utgjøre en betydelig barriere, og kanskje spesielt i speider-sammenheng der vi ofte har aktiviteter med større avstander og dårlig kollektivtilbud.

Det utfordrende med økonomiske barrierer, som også handler om tidsbruk og foreldres tilgjengelighet, er at det kan være vanskelig å fange opp fordi speideren melder seg ut av situasjonen før det blir tydelig hvordan man kan hjelpe. Det har vært satset på gode ordninger for økonomisk støtte de siste årene, de fleste kommuner har gode ordninger for støtte, men selv om løsningene er der blir de ofte ikke tatt i bruk. Den enkelte vanskeligstilte kan være vanskelig å "finne", ikke ville at det skal være tydelig at de trenger hjelp eller ikke ønske å motta hjelp. Fritidskortet ble lansert av KrF i januar 2019 som et tiltak for at alle barn skulle ha råd til fritidsaktiviteter. Likevel viste en undersøkelse gjort av NRK i mars 2022 (Bjørke, NRK, 2022) at 68% av de som benyttet seg av ordningen tjente over median-lønn i kommunen. Den samme artikkelen peker bla. på manglende språk og tilgang til bankId/smarttelefon som barrierer for å få tilgang til å søke på ordningen. "Fritidskortet" ble avviklet sommeren 2022. Erfaringen med Fritidskortet viser hvor komplekst sosioøkonomiske forskjeller er. **For å inkludere speidere med lav sosioøkonomisk status kan det være nyttigere å gjøre noe strukturelt i hvordan gruppa organiserer aktivitetene sine, heller enn å prøve å gi målrettet støtte til enkeltpersoner. Da kan det være mer formålstjenlig å gjøre det billigere og enklere for alle medlemmer, heller enn bare for noen.**

Flere nevnte "godteridager" på skolen som et problem. Dette er absolutt relevant for speideren der pakkelistene til tur gjerne inneholder litt godteri uten at vi tenker på det. Hvor du bor i Norge vil også til dels påvirke hvilket utstyr som vil være forventet, du skiller deg mer ut om du ikke har ski og bor i et snørike Røros enn hvis du bor i regnfulle Bergen. Hvilke utstyrsforventninger har vi til våre speidere? Hvor mye trenger en speider

av klær og utstyr for å kunne være med på alle møter og turer? Hva kreves av klær og sko ut over det barnet/ungdommen trenger på skolen? Mens et småskolebarn trenger både vinterdress og regnstøvler på skolen, er ikke dette klær en ungdomsskoleelev nødvendigvis har. Hvordan tilrettelegge for å kunne låne utstyr, arve eller kjøpe brukt i den enkelte gruppe?

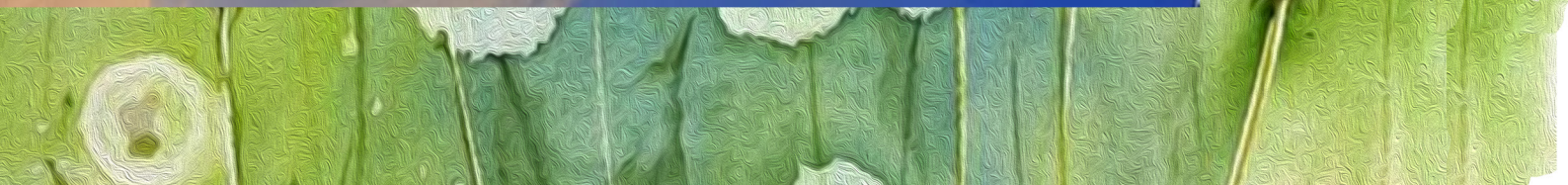
Et initiativ som har etablert seg mange steder i Norge er BUA, og lignende tilbud, der man kan låne et bredt utvalg av utstyr gratis uavhengig av økonomi. Foreldre med dårlig råd kan være redde for at de skal bli økonomisk ansvarlig dersom barna mister eller ødelegger utstyr, da de vet at de ikke har råd til dette, og derfor velge å avstå fra å låne, og viser igjen kompleksiteten i problemstillingen. Forhåpentligvis reduserer slike brede ordninger stigma rundt det å låne utstyr.

Vi kan anta at faktiske kostnader kommer til å bli en utfordring for flere av våre eksisterende medlemmer, samt potensielle nye medlemmer. Det kan være mange ulike grunner til at foreldre har dårlig råd; skilsmisser, arbeidsløshet, familien lever på lønnen til en av foreldrene, sykdom i familien eller at man har kommet som flyktning og må skaffe seg alt på nytt. For noen kan det være kortvarig, for andre permanent. **Det er viktig at speidergruppene ser at økonomi kommer til å spille en stadig større rolle for deres eksisterende medlemmer, både speidere og ledere. Forutsigbarhet i hvilke utgifter medlemskap og deltakelse i speideren medfører blir dermed viktig.**

2.2 Kulturelle barrierer

Ungdataundersøkelsene viser at 88% av dagens ungdom har vært med i en organisasjon, klubb, lag eller en forening etter at de fylte 10 år. Når de går inn i tenårene

“Vi skulle på
sykkeltur, sa
læreren,
men jeg hadde
jo ikke
sykkel.”
(Redd Barna,
2020)



deltar 7 av 10 i organisert aktivitet, mens 4 av 10 fortsatt deltar i slutten av tenårene (Ungdata 2020). Dette betyr at de aller fleste har deltatt i organisert aktivitet, og er dermed også potensielle medlemmer i en organisasjon. Det er en generell trend at ungdom i mindre grad enn før deltar i organisert aktivitet etterhvert som de blir eldre. Dette ser vi også i utfordringene med å rekruttere og beholde medlemmer i NSF.

I idretten, kor, korps og orkester og i musikk- og kulturskoler er det om lag dobbelt så mange unge fra familier med høy sosioøkonomisk status som deltar, sammenlignet med unge i familier med lav sosioøkonomisk status (Bakken mfl., 2016).

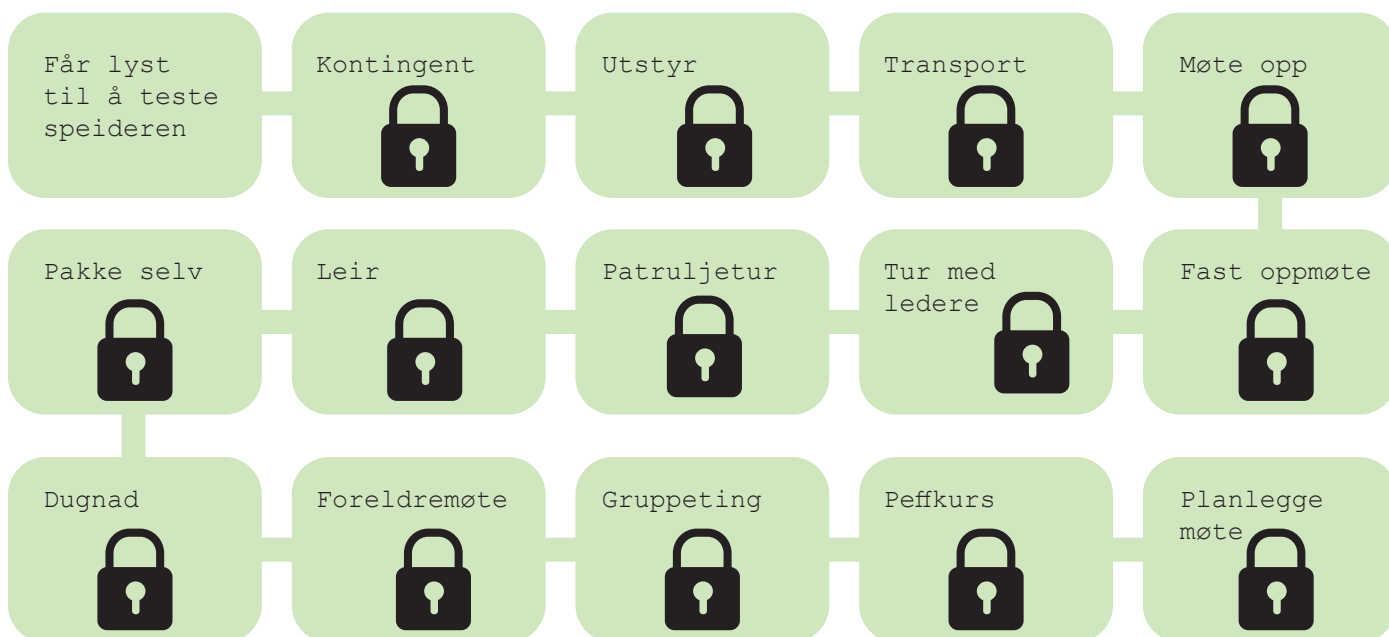
I fritidsklubber er andelen som deltar, størst blant ungdommene fra familier med lav sosioøkonomisk status. Dette kan ha sammenheng med den sosialpolitiske profilen, der nettopp noe av målet er å fange opp de unge som står utenfor andre organiserte fritidsaktiviteter (Andersen & Seland, 2019). I tillegg til at tilbudet enten er gratis eller har en svært lav inngangspris, kreves det normalt ingen foreldreinnsett, og det stilles sjelden krav til særskilte ferdigheter eller jevnlig oppmøte i fritidsklubber og ungdomshus (Gjertsen & Olsen, 2011).

For å forstå de sosioøkonomiske barrierene til å være med i Norges Speiderforbund, må man se på ulikhetene mellom organiserte og uorganiserte aktiviteter. Det er langs aksene faktisk pris, foreldreinvolvering og krav om regelmessig oppmøte, at de store utslagene er. For å hjelpe speidergrupper med å bli mer inkluderende for medlemmer med lav sosioøkonomisk status, må man hjelpe dem med å bevege seg langs disse aksene. Først ved å bli klar over hvor de er plassert langs aksene (hvor mye må man betale for å delta, hvor mye utstyr må man ha selv, hvor mye foreldre kjøre, hvor mye støtte kreves hjemmefra), deretter hvordan speidergruppa på enkelt

vis kan bevege seg langs aksene for å redusere barrierene. Dette gjelder spesielt for medlemmer i speideralder, men også for ledere. Hvor mye utstyr forventer speidergruppa at en leder har? Stor stue for å kunne arrangere gruppeting i, garasje for å tørke teltene etter en tropptur, egen bil, turutstyr til vintertelttur, telt, kano, PC? Hvilket utstyr man kommuniserer at man trenger vil påvirke hva slags ledere man får i gruppa, Vi må klare å sette pris på og finne hver enkelt rolle inn i ledergruppe uavhengig av utstyrsparken vedkommende stiller med. Et eksempel på hvordan man kan løse noe av dette er ved å søke om økonomisk støtte til å benytte Bilkollektivet eller lignende bildelingsløsninger i forbindelse med speideraktivitet. På den måten er det ikke like stort press om at lederne "må" kjøpe bil.

Hva gjør speideren (og NSF) forskjellig fra andre ungdomsorganisasjoner eller -aktiviteter?

- ingen får betalt for å være frivillig, tvert imot må man betale for å være leder (fra peff til speidersjef) for ledere er også speidere og medlem på lik linje som unge speidere
- det er en lagidrett, vi bare kaller det aldri det (alt arbeidet skjer i patroljen)
- vi har et karakteristisk stammespråk med et vokabular som få andre kan
- vi er veldig valgfritt og lite resultatrettet og merverdien som produseres er lite målbar (det er ikke så tydelig at man går opp i nivå eller at man er flink - ingen cup som kan vinnes og ingen kretslag du kan bli spurt om å være med i. Det medmenneskelige er vanskelig å vise)
- vi forventer at barna skal bli selvstendige og legger opp til at de skal være uten voksne
- barna skal skape sine egne aktiviteter og lede hverandre
- vi bruker naturen som ramme og forventer en stor grad av kjennskap til friluftsliv fra medlemmene våre, spesielt barnas støtteapparat
- vi har en kompleks historie og ettersom vi ikke er veldig synlige i media styrer vi i



liten grad bildet andre har av oss (militære, religiøse, friluftsliv)

2.3 Sosiale barrierer

“I tillegg til de umiddelbare godene kan det å delta i organiserte aktiviteter føre til at barna og de unge tilegner seg ferdigheter som er nyttige på andre arenaer i livet (Sichling & Plöger, 2018, Bartko & Eccles, 2003). Det er for eksempel vanlig å finne at ungdom som deltar i denne typen aktiviteter, lykkes bedre i skole og utdanning enn ungdom som ikke gjør det (Sletten mfl., 2015). Dermed kan de som ikke er med i organiserte fritidsaktiviteter, både gå glipp av opplevelser her og nå og av lærdommer som er nyttig i framtiden. Innenfor frivillighetsforskningen har man i tillegg vært opptatt av barne- og ungdomsorganisasjoner som en arena der barn og unge lærer hva det innebærer å delta i et demokratisk samfunn.” (Jacobsen, Andersen, Nordø, Sletten og Arnesen - 2021 s.11)

Peff-kurs er et eksempel på at speidere kan få en fordel. Vi er mange som har fått sommerjobber på bakgrunn av peff-kurs og speiderleder som referanse. Det er alltid

positivt i en jobbsøker-situasjon å nevne at du er engasjert i speideren. For noen grupper i befolkningen kan dette være en nøkkel til å åpne dørene inn til arbeidslivet. Erna Solberg nevner stadig at hun hadde sin første ledererfaring som peff.

“Barna er enige om at utdanning er nøkkelen til en god framtid. Framtiden avhenger av hvordan man gjør det på skolen, er det mange som svarer. De mener at når man bor i Norge, har man stort sett muligheten til å bli det man vil. Samtidig er de helt enige om at barn fra rike og fattige familier ikke stiller med samme utgangspunkt for en god framtid. Når vi spør barna om hvorfor de mener at å vokse opp med dårlig råd fører til færre muligheter, svarer de ofte at barn fra lavinntektsfamilier har så mye å tenke på at de ikke klarer å konsentrere seg godt på skolen. At de må jobbe ved siden av skolen og passe småsøsken.” (Redd Barna, 2020) Også barn bekymrer seg for familien og ønsker å bidra når familien sliter økonomisk. Dette igjen kan ta tid og påvirke muligheten til å delta og prestere på skole og fritidsaktiviteter.

2.4 Oppsummering med forslag til tiltak

- Speidergruppene legger til rette for at alle medlemmene skal kunne delta på aktivitetene istedenfor å gi målrettet støtte til enkeltpersoner. For eksempel sørge for felles transport eller ha sekker til utlån
- Gi råd og løsninger for alternative transportløsninger, for å minske foreldreinvolvering.
- Lage sjekklister til speidergrupper for å se hvor mye det egentlig koster å være med i speidergruppa (for alle aktivitetene).
- Lage oppsett til speidergrupper for gjennomgang av hvor mye tid og støtte som forventes fra foreldre, og forslag til hvordan det kan organiseres annerledes.
- Lage kartleggingsverktøy for gjennomgang av forventninger til ledere for deres økonomiske bidrag, både med eget utstyr (feks. bil) og hus, lager etc.
- Veiledning for speiderledere for Introkurs til speideren for foreldre, for å forstå organisasjonskulturen.
- Vurdere å rendyrke NSF's profil som organisert aktivitet for unge, til en lav pris og med lite foreldreinvestering, i en verden der barnefattigdom går opp og pris på aktiviteter går opp. Dette kan relateres direkte til FNs bærekraftsmål, for eksempel mål 10 om mindre ulikhet.
- Ha tilgjengelig utstyr til utlån i speidergruppa
- Vise til BUA og andre utlånsentraler i informasjonsskriv om turer. Det kan også være en oversikt lett tilgjengelig på speiding.no

Innvandrere svarer oftere at de mangler sosiale nettverk for å komme inn i frivilligheten. Innvandrere deltar i mindre grad i frivillig arbeid enn resten av befolkningen. Men utdannings- og inntektsnivå, språkferdigheter og hvor lenge man har bodd i Norge, har statistisk sett betydning for deltakelsesnivået. Innvandrere som scorer lavt på disse faktorene har en lavere sannsynlighet for å delta i frivillige organisasjoner. Når man justerer for disse faktorene, finner forskerne at deltakelsen er på samme nivå som resten av befolkningen.[14]

Forskerne finner at hvor mye innvandrere engasjerer seg i frivillig arbeid varierer med landbakgrunn. Det er særlig personer med bakgrunn fra Polen som har lav deltakelse. Kvinner, lavt utdannede, eldre og de som behersker norsk dårlig, har også en lavere sannsynlighet for å delta som frivillig.

Når det gjelder barn av innvandrere og deres organisasjonsdeltakelse, tyder forskningen på at det er større forskjeller blant unge med innvandrerbakgrunn enn i majoritetsbefolkningen. Men det kommer også an på hvilken verdensdel foreldrene har innvandret fra. Ungdom med foreldre fra Øst-Europa og Asia har lavere deltakelse enn annen ungdom, mens ungdom med foreldre fra Afrika deltar minst like ofte som ungdom uten innvandrerbakgrunn.[15]

Akkurat som den typiske frivillige personen i Norge, er den typiske frivillige innvandreren også en høyt utdannet person med høy inntekt og et bredt sosialt nettverk. Men i tillegg vil den typiske frivillige innvandreren både engasjere seg i flere organisasjonstyper og bruke flere timer på frivillig arbeid. De frivillige innvandrerne er yngre, og jo eldre de blir, jo mindre deltar de. Tidligere studier har vist at innvandrere i mye større grad deltar i uformelle frivillige aktiviteter, som for eksempel dugnad i borettslaget. Det er mindre vanlig å påta seg styreverv eller ha formelt medlemskap i organisasjoner. [16] Norskfødte barn av innvandrere er derimot like engasjerte i frivillig arbeid som øvrig befolkning i samme aldersgruppe. [17] (www.imdi.no)

3. Etnisk mangfold

3.1 Etnisitet og norsk kultur

Etnisk mangfold i denne sammenhengen handler om å inkludere mennesker med ulik etnisk opprinnelse i speiderbevegelsen.

Til tross for at innvandring og integrering er et stadig dagsaktuelt tema, så er fortellingen om norsk innvandring og inkludering like gammel som kongeriket Norge. Alt fra kongelige internasjonale ekteskap, hanseatene og arbeidsinnvandringen over mange år. Innvandring er ikke noe som har oppstått i moderne tider, men er derimot noe som alltid har skjedd og som har gjort Norge til det det er i dag.

Det å dele etnisitet er å dele enten kultur, språk, religion og/eller opprinnelse. (Burns, 2005). Ulike katastrofer i verden kan gi ulike utslag på grupper av innvandrere som reiser for å sikre familien sin en trygg fremtid. Familiegjenforening er også en årsak til innvandring. I tillegg utvandrer også etnisk norske nordmenn og blir innvandrere i andre land, og på den måten påvirker nordmenn kulturen i landet de flytter til. Den norske kulturen er gjennom all tid blitt endret og påvirket av andre kulturer, og slik vil det også fortsette, bare se på maten vi spiser, de fleste familier har en ganske internasjonal meny med pasta, taco og pizza på ukemenyen. (Burns, 2005).

Barn av innvandrere vokser opp med en miks av minst to kulturer, disse barna kalles Third Culture Kids. Det positive med dette er at de har et rikere spekter av tradisjoner og verdier og kan ta med seg det beste i hver kultur. I det ligger det også at de får en forståelse av at hver kultur har sine sterke og svake sider. Mens barna vokser opp med en kulturmiks,

vil foreldrene oftere føle seg som gjest og mer fremmed i sin nye kultur og de kan bli reddet for at barna kan miste foreldrenes kultur og i vårt tilfelle, bli for norske. Å finne sin identitet kan være utfordrende når man lever i dette spennet mellom kulturer. **Speideren, som en del av en stor internasjonal speiderbevegelse, har en mulighet til å være med å ta vare på hele barnet på en unik måte. Vi er en bevegelse bygd på en miks av kulturer som har det fint sammen og har en felles identitet på tvers av språk og landegrenser.**

3.2 Speiderkultur

Akkurat som den norske kulturen skiller seg fra andre kulturer, så er også speiderkulturen en egen liten boble. Speiderkulturen kan være helt forskjellig mellom to byer, og variere mellom både grupper og land. Endel speidergrupper er knyttet opp mot ulike menigheter, kirker eller religiøse grupperinger. I Norges speiderforbund finner man ofte disse organisert som korps. Noen grupper kan ha tilhørighet, feks. via lokalene til en lokal kirke, menighetshus el. uten å være tett knyttet opp mot menighetens arbeid i dag. En del av speiderkulturen er å avslutte møtene med speiderbønnen, en sang som har en sterk tilknytning til kristendommen. Noen grupper opplyser speiderne om at det er frivillig å delta i speiderbønnen, andre henviser til dette som tradisjon på lik linje med julesanger. Det varierer mellom gruppene hvordan Scouts own og lignende gjøres og hvor nære kristendommen gruppa legger seg. Speiderløftet sier at en speider skal respektere sine medspeideres livssyn, og dermed også respekteres for sitt eget livssyn.

Samtidig er det noe i speiderkulturen som binder oss sammen til tross for våre overfladiske forskjeller. Verdigrunnlaget, speiderloven og løftet er felles for alle, og hvordan vi driver speidingen med speidermetoden og patruljesystemet er stort sett ganske likt, med mange nyanser. Det vi gjør som er synlig utad, og uniformen vår, er noe visuelt som binder oss sammen. **Ulikheter utjevnes ved at man deler en opplevelse, snakker sammen og blir kjent og vennskap dannes på kryss og tvers.**

Kanskje er det ikke slik at det da nødvendigvis er de som kommer til oss som må endre seg, men kanskje vi kan endre oss litt alle sammen for å tilpasse oss til hverandre? For at speidergruppene skal klare å drive med integrering må de også være åpne for gå inn for dette. Hvis man faktisk er åpen for å ta i mot noen som er annerledes så er det en god start.

På en måte er det en liten bit av magi det at man kan sette flere tusen mennesker fra alle verdenshjørner på et jorde, så bor de der i fred og snakker sammen og gjør aktiviteter over en uke, før de reiser hjem. En IST-er fra et land høyt oppe i fjellene i Sør-Amerika kan være bestevenn med en annen IST-er fra Sentral-Europa på null komma niks. De finner noen felles bånd, samarbeider om oppgaven de har som stab på for eksempel en verdensjamboree mens de samtidig finner ut at de har ganske mye til felles. Så drar man hjem igjen, kanskje mister man kontakten, men man har likevel alltid en bestevenn fra det stedet man kan nøste opp i kontakten med når som helst. Det er jo egentlig helt magisk!

3.3 Speidingens rammer

Rammen for hvordan speiderne har drevet sin aktivitet har gjennom tid og verdensdeler variert og varierer fremdeles mye. I starten var det et tydeligere militærpreg, og det

var svært store skiller på hvilke aktiviteter speidingen skulle romme for gutter og jenter. I jentespeidingens begynnelse var det fokus på husarbeid, barnepleie, omsorg, dyrking og så videre. I dag ser vi fremdeles et stort skille rundt hva speidingen er rundt omkring i verden. I land som betegnes som utviklingsland har speiderne spilt en viktig rolle i forbindelse med pandemi-håndteringen og bidratt i vaksineringsen og logistikken rundt denne. Mens speidere spesielt i Norden vil ut og frem og klatre i fjell og trær (her i Norge og i Sverige tar man allemannsretten nærmest som en selvfølge). Speidingen lenger sør i Europa er mer fokusert rundt aktivitet i parker og torg i byen. Flere steder øst i Europa har man sett et stort engasjement og et reelt bidrag med å hjelpe til i forbindelse med krigen i Ukraina. Flere av eksemplene over er hentet fra internasjonale speiding-instagramkontoer. Ingen måte er mer riktig enn den andre, men det er viktig å anerkjenne mangfoldet av måter å drive speiding på.

3.4 Erfaring med integrering i andre

europiske speiderorganisasjoner
Gjennom deltakelse i det europeiske erfaringsdelings- speidernetverket Overture Diversity Network gjennom flere år har prosjektgruppen samlet inn noen erfaringer fra ulike land og ulike år. Det er oppgitt i kildelisten hvilken samling, det vil si sted og år, erfaringen er hentet fra, slik at det er tydelig hvor ny erfaringen er.

Alle skal med- eksempler fra britisk speiding
De britiske speiderne opererer under uttrykket "inclusive scouting" med en del prinsipper som kan være nyttige å notere seg i forhold til hva speidingen egentlig er og hvordan vi vil utvikle oss i Norges speiderforbund:

- speidermetoden handler om learning by doing
- speiding er ikke skole!



Arrangementene går fredelig for seg, og man ser ganske kjapt at til tross for at man kanskje ser litt forskjellig ut, har ulik farge på speiderskjerfet og prater hvert sitt språk, så er man mest av alt speidere og deler en felles interesse.

På Jamboree blir man bestevenner etter 2 timer sammen på et jorde, det er fredsbevarende arbeid i praksis!

- tenk etter hvilke behov som trengs, og ikke hvilke merkelapper man skal sette på de ulike.
- alle trenger å føle at de har blitt utfordret og har utrettet noe
- strategier som gjør speidingen mer tilgjengelig for en speider, kan gjøre speidingen mer tilgjengelig for mange! (Overture 2015)

I Storbritannia er mangfoldsarbeidet organisert i et større nettverk hvor de har spesialisert noen av sine medlemmer til å bli rådgivere innen ulike temaer. Hensikten er å kunne gi en skreddersydd støtte til gruppene når de trenger det. Et av temaene det er egne team for, er "Diversity", altså mangfold. De har opprettet en egen ressurside for dette på nett. Nettsiden er tilgjengelig som link i denne rapporten (Overture 2013). Ressurspersoner fra teamet deltar ofte i Overture Diversity Network-samlingene og deler kunnskap gjennom workshop og lærer av og bort til de andre. Teamet fremstår som veldig fremoverlent og gir et positivt signal for hvordan Scouting UK setter fokus på mangfold i sin organisasjon. Som Sharn Race, Specialist Advicer sier i magasinet Scouting (December/January 2015):

"Inclusive Scouting means that everyone has the opportunity to join in no matter what their difference may be. It means that we need to understand what our responsibilities are in creating open and inclusive Scouting. It means that we have an organisation that meets the needs of all individuals and that every person is valued".

Erfaringer fra speiding på tvers av kulturer kan vi hente fra mange relativt like land:

I boka A Curious Pot of Pasta (Bombaerts m. fl 2010) forteller de belgiske speiderne om konkrete erfaringer speidergrupper og de som har blitt forsøkt vervet har gjort seg.

De har gjennomført flere intervjuer og samlet erfaringene i en bok som er tilgjengelig på nettet. En del av deres praktiske tips handler om den konkrete rekrutteringen, slik som at man **bør holde den skriftlige informasjonen så enkel som mulig**. Morsomme ordspill kan misforstås, og da hjelper det svært lite selv om det kanskje hørtes kult ut der og da. **Bruk bilder i rekrutteringsmaterialet, men bruk bilder som snakker til det publikummet man prøver å nå slik at det er noe som er gjenkjennelig i bildene, f.eks bilde av barn fra ulike deler av verden**. Det går også an å velge seg en konkret målgruppe. De har god erfaring rundt det å være synlig i nabolaget ved å mingle med lokalbefolkningen. Kanskje kan man samarbeide med et lokalt asylmottak eller en menighet. Det skader ikke å **være synlig**, forlat speiderhuset og stikk ut på gata er tipset deres.

Før man starter selve speiderarbeidet er det viktig å bygge tillit og etablere en viss stabilitet. Bli kjent, og inkluder foreldrene, for eksempel ved å invitere dem til å drikke kaffe og være med i bakgrunnen. På den måten får også foreldrene et visst innblikk i hva som skjer. I denne fasen bør man også avklare noen forventninger, for eksempel knyttet til utstyr som forventes. Det med å involvere foreldrene for eksempel med kaffe, kake og nettverksbygging er erfaringer man også har fra lignende mangfoldsprosjekter i Norge. Dersom det er et mer lukket miljø må for eksempel en lederskikkelse i miljøet gi en slags godkjenning på at en som speiderleder er til å stole på. Man må føle seg velkommen, og sett.

Belgia har flere speiderforbund. FoS Open Scouting er et av dem, de har mangfold som en viktig del av formålet og synes det er viktig at barna som er med i speideren er klar over mangfoldet i samfunnet de bor i. Forbundet har utviklet kortspillet som nå også




Kanskje ikke en “curious pot of pasta”, men en god miks av speidere fra mange nasjonaliteter og kulturer samles rundt leirbål i hele verden på ulike speiderarrangement. Foto: Anette Monsen Londalen

er oversatt til norsk og er tilgjengelig for alle gjennom Speider-Sport “Speiding for alle” (Overture 2013). Spillet er tilpasset norske problemstillinger da ikke alle de belgiske problemstillingene er direkte oversettbare, som for eksempel problematikk knyttet til når lederne drikker alkohol i leirsammenheng.

Et av forbundene i Belgia, Scouts en Gidsen Vlaanderen driver med “Open Camp” som et årlig konsept. Her inviteres ikke-speidere til å være med på en ekte speiderleir, og forhåpentligvis vil noen flere delta i aktiviteter senere. Leirene holdes over hele Belgia, men selv om mange deltar, mener de selv at de ikke klarer å nå ut til alle målgruppene. (Overture 2013). Det er usikkert hvor populært spillet har blitt i Norges speiderforbund,

men prisen er såpass høy at det har blitt kommentert at det ikke er interessant å bruke så mye på dette spillet.

3.5 Grupper sortert på etnisitet
Nederland, og for såvidt Norge, har prøvd seg med egne muslimske speidergrupper. Dette har ikke fungert så godt og har ikke bidratt til integrering, kanskje snarere det motsatte (Overture 2013). Erfaring tilsier at rene religiøst tilknyttede speidergrupper skaper segregering fremfor integrering. Kanskje får man et mangfold i type speidergrupper, men det gjør ikke at barn og unge møtes på tvers og bygger bro, hvis man kun er med helt like mennesker, for eksempel i tilknytning til en menighet være seg kristen eller muslimsk.



Familiespeiding
kan være en måte å
åpne speideren for
nye grupper ved at
foreldrene blir trygge
på hvem vi er og hva
vi står for





Bildene viser et utvalg rekrutteringsmateriell fra ulike europeiske speiderforbund. Foto: Anette Monsen Londalen

3.6 Familieklubber i Danmark

Noen speidere i Danmark har forsøkt seg på en mer aktiv integrering ved å etablere "familieklubber", hvor deltakerne samarbeider og gjør aktiviteter sammen. Erfaringene er at deltakerne har mer tid sammen og bruker mindre tid på telefonen (Overture 2018). Det er en annen måte å tenke integrering på. **I mange land er det mer vanlig at foreldrene bestemmer hvilke fritidsaktiviteter barna skal være med på, enn det vi er vant til i Norge**, og de snakker med andre med samme opprinnelse og morsmål for å få tips og råd til å navigere i det norske samfunnet og muligheten som er der. Det betyr at skal

man få med barna må foreldrene, og da ofte mødrene, må ønske at barna skal delta. For at foreldrene skal ønske at barna blir speidere trenger vi ambassadører, og et sted der foreldrene kan bli kjent med oss. Det å involvere foreldrene og familien aktivt på denne måten vil antakeligvis, for noen, oppfattes å være i konflikt med selve måten vi driver speiding på. Men familiespeiding kan være en måte å nå ut til disse gruppene med liten kjennskap til tradisjonell speidingen, der foreldrene kanskje er usikre på norsk friluftstradisjon og hva speideren står for, og på den måten bli en inngangsport for barna inn i flokk og patruljespeiding som man ellers ikke

har. Det kan også bli en rekrutteringsarena for nye speiderledere. På den måten kan dette være en modell for å nå ut til et bredere spekter av samfunnet.

3.7 Speiding som samfunnsengasjement

Da det kom bosniere til Norge på 90-tallet engasjerte speidere i Ålesund seg og inviterte flyktningbarna med på speideraktiviteter. Lignende erfaringer har speidere utenfor Dublin gjennom å tilby et speideropplegg for flyktningbarn over en viss periode. (Overture 2016). De svenske speiderne har utviklet et aktivitetshefte om aktiviteter for barn på asylmottak (Overture 2016). I disse tilfellene handler det vel så mye om å skape livskvalitet for barn i en vanskelig livssituasjon som å gi et permanent tilbud og medlemsvekst. Ved å la lokal ungdom engasjere seg er man med på å skape en menneskelig forbindelse og forståelse. Man ser situasjonen fra en helt annen side enn bare nyhetsoverskrifter.

3.8 Rekrutteringsmateriell og intern kommunikasjon

Det har blitt testet ut mye ulike typer informasjonsbrosjyrer, med like formater, språk, informasjonsmengde. Det er viktig er å tenke på hvilket publikum man ønsker å nå. I dag foregår mye rekruttering digitalt, kanskje har man en QR-kode eller viser til en instagram-konto fremfor å trykke opp mye informasjon. Skal man trykke opp informasjon bør man tenke nøye gjennom hvor relevant det er.

Når man snakker med innvandrerungdom om hvorfor de ikke deltar i frivillige organisasjoner, svarer mange at det er ingen som har spurt om de vil være med. **Vi skal ikke undervurdere viktigheten av direkte kontakt og faktisk snakke med folk.** I mange kulturer er muntlig overlevering av beskjeder ansett som viktigere enn skriftlige beskjeder, og når

vi har kunnskap om det, vet vi også at trykte informasjonsbrosjyrer ikke når alle målgrupper.

Fremfor at hver speidergruppe går ut og lager eget flerspråklig materiell kan det være en fordel om det i stedet gjøres på et overordnet nasjonalt nivå, og at denne er lett tilgjengelig for eksempel som en link på gruppens nettside/facebook-sider eller lignende.

3.9 Materiell til egne medlemmer

Det er mange eksempler på materiell som er produsert for å øke bevissthet men også som veiledninger for å drive med inkluderende speiding. Mye av dette er tilgjengelig på engelsk. Noe av materialet kan brukes inn i norske forhold slik det er, mens andre trenger oversettelse for å passe inn i den norske speiderkulturen. For mye informasjon kan virke mot sin hensikt.

3.10 Det fremmedfiendtlige og å forstå det fremmede

I boka *Vi och dom; en metodbok om mångfald i scouterna* (2005), gitt ut av Svenska Scoutrådet tar forfatterne opp det viktige temaet fremmedfiendtlighet og rasisme. Det er mange årsaker til hvordan og hvorfor fordommer skapes. Det kan være en god blanding av nasjonalisme, patriotisme og det å ikke vite. Kanskje er det gamle referanser, sanger og historier som i dagens lys oppfattes som rasistiske. Dette har å gjøre med at samfunnet endrer seg og etterhvert som verdensbildet blir mer og mer tydelig fremstilt ser vi at måter vi har tenkt og snakket på som et samfunn er utdatert.

Et sitat sier egentlig alt om hvorfor det å inkludere hverandre uavhengig av bakgrunn bør være helt essensielt å holde på med, også i speideren: *“Vi är främlingar därför att vi inte känner varandra. Om jag följer med dig så lär vi känna varandra och då är vi inte främlingar längre”* (Burns, 2005 s 80)

For er det ikke egentlig slik at om vi alle kjenner litt flere, lærer litt mer, smaker litt på den maten som var litt annerledes; berikes ikke også da vårt eget liv? Som speiderorganisasjon bør vi speile samfunnet vi bor i. Det vil si at en speidergruppe som holder til i et område hvor flere etnisiteter er representert i prinsippet bør ha muligheten til å lære en god del om ulike land og kulturer, for eksempel i forbindelse med fordypningsmerket "Flerkulturell". I England har de lyktes med å gjøre livet bedre for innbyggerne i en forstad til London gjennom et speiderprosjekt (Milnes, 2014). I Lewisham har de greid å starte opp mye speideraktivitet og skapt entusiasme både blant foreldre og barn. En speidermor som er intervjuet av Scouting UK sitt speidermagasin uttrykker:

"My daughters, Ladi and Yinka, love everything about Beaver Scouts. It's really helped their attention and communication skills. I've been telling lots of other parents about it" (Milnes 2014)

Entusiasmen fra foreldrene virker å bety mye for at prosjektet har lyktes. I forbindelse med oppstart av speideraktiviteten har de som ledet prosjektet for Scouting UK gjort undersøkelser i lokalmiljøet og kartlagt aktivitetstilbudet. Det

var få billige fritidstilbud tilgjengelig for unge. De lyktes gjennom å ta kontakt gjennom den lokale skolen, men måtte jobbe litt med å forklare at speidingen ikke kun var for gutter. Området til speidergruppa opplevde en økning på 25 % i medlemsmasse i den tiden prosjektet skjedde. Kanskje er en av årsakene til suksessen nettopp det Tamika som er speiderleder i Beavers sier: *"It helps bring the community together"*.

Speiderne i flokken og troppen er fremtidens samfunnsborgere og speideren er en viktig arena hvor de utvikler seg som mennesker og blir de personene de skal være. Da er det viktig å være bevisst på hvilken brobyggerretning man ønsker at speiderne skal ha. Her kommer også flere av FNs bærekraftsmål inn i det vi gjør, kanskje uten at man tenker på det. Egentlig reflekteres dette allerede i speiderløftet og i speiderloven. Vi skal ta vare på hverandre. **Det å jobbe med å inkludere og integrere, og å lære om ulike kulturer er av stor betydning for å skape samfunnsbevisste speidere som vet å ta standpunkt, men kanskje også som tør å si i fra og stå opp mot urett.** Da må vi jo faktisk gjøre det også.

3.11 Oppsummering av forslag til tiltak

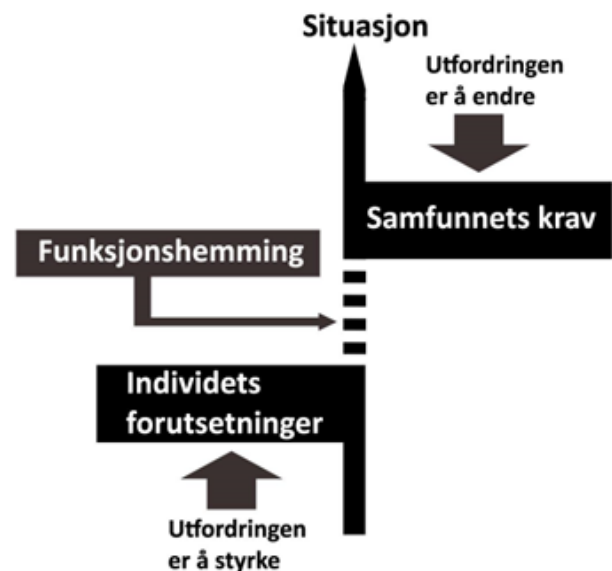
- Familiespeiding som en døråpner inn i tradisjonell speiding, særlig for barn med foreldre fra kulturer der foreldrene i større grad tar aktive valg på vegne av barna om hvilke fritidsaktiviteter de skal delta på.
- Speiderstyret/Speidertinget må tenke på om det som planlegges når det legges nye strategier, er noe som inkluderer alle. Bidrar vi til at det skapes mindre ulikhet?
- Det bør lages svært enkle og konkrete veiledninger på hvordan man kan kommunisere med foreldrene. Muntlig informasjon kan være mye mer verdt enn den skriftlige for å nå ut.
- Skriftlig rekrutteringsmateriell må være så kompakt og ha så lite tekst som mulig. Det må brukes relevante bilder. Flerspråklig rekrutteringsmateriell bør være sentralt hos NSF, og det kan suppleres med flere språk etter hvert som man har tilgang på tolk.
- Hvis man anser det som realistisk at kapasiteten er der, vurdere muligheten for å ha åpne leire for ikke-speidere, for å kunne teste speiding og sikre rekruttering.
- Forbundskontoret bør etablere en støttestilling med relevant kompetanse som kan bidra med tanke på problemstillinger knyttet til integrering i speidergruppene eller speiderprosjekt.
- Ikke etabler "spesialgrupper", slik som grupper knyttet til en religion.
- Ikke bruk ressurser på mye skriftlig opplegg og rapporter ingen leser. Ressursene bør heller legges i å følge rådene i denne rapporten.
- info må være lett tilgjengelig for lederne/medlemmene
- invitasjon til og gjennomføring av "åpent speidermøte" (ikke bare i skogen) feks i forbindelse med rekrutteringsperiode om høsten. Feks delta på lokale arrangementer som "bydelsdager" og aktivitetsdager, for å være en aktiv del av lokalsamfunnet (være der folk er). Spør om de vil være med!

4 Mangfold i funksjonsevne

Mangfold i funksjonsevne er trolig en av de områdene som NSF kommer dårligst ut dersom man ser på sammensetningen av speidergruppene og hvordan speiding presenteres utad. Svært sjeldent ser man bilder av speidere i rullestol eller andre ting som antyder at man har speidere med funksjonsvariasjoner i filmer eller bilder. Mangfold i funksjonsevne omfatter både fysisk og nevrokognitiv funksjonsevne. Ifølge Verdens helseorganisasjon lever rundt 15% av verdens befolkning med en funksjonsnedsettelse (WHO, 2011). I tillegg har man midlertidige funksjonsnedsettelser, som å brette et ben, ha perioder med sosial angst eller lignende. Det utgjør med andre ord en stor del av befolkningen, som også bør speiles i medlemsmassen til NSF.

Funksjonsnedsettelse kan betraktes med ulike perspektiver. For eksempel vil den medisinske modellen fokusere på individet og hva slags behandling eller tilpasning som må gjøres på individnivå. I motsatt til dette har man den sosiale modellen, som hevder at funksjonshemming er noe som kun oppstår som følge av barrierer og hindringer i samfunnet. Som en slags mellomløsning har man Den nordiske relasjonelle modellen, også kalt Gap-modellen (se illustrasjon). Modellen tar som utgangspunkt at funksjonshemming oppstår når det er et gap mellom et individs forutsetninger og utforming eller krav i samfunnet. Ifølge dette perspektivet kan man redusere situasjonene der funksjonshemming oppstår ved å endre samfunnets utforming i tillegg til å styrke individets forutsetninger.

Gap-modellen er mest hensiktsmessig å bruke i kontekst av speiding. På den ene siden kan



Gap-modellen, basert på Sosialdepartementet (2003)

speidere og ledere styrke egne forutsetninger gjennom hjelpemiddelteknologi som for eksempel en rullestol eller et høreapparat. På den andre siden kan speidergruppa sørge for trinnfri adgang til speiderhuset eller gi beskjeder på en tydelig og klar måte så alle kan høre dem. Dermed kan situasjonene der speidere med funksjonsvariasjoner føler seg funksjonshemmet reduseres betraktelig og speideren blir mer inkluderende.

Ifølge FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2006), har personer med nedsatt funksjonsevne rett til å delta på fritidsaktiviteter på lik linje med andre. Artikkel 30, punkt 5, sier blant annet at man skal treffe hensiktsmessige tiltak for å "sikre at barn med nedsatt funksjonsevne har samme mulighet som andre barn til å delta i lek, fornøyer, fritidsaktiviteter og idrettsaktiviteter". Organisasjoner som driver med organiserte fritidsaktiviteter, som speideren, bør derfor anse det som en forpliktelse å jobbe målrettet for inkludering av alle i utformingen av sine

aktivitetstilbud og bygningsmasse, ikke bare som et ideelt mål.

I kontekst av speiding kan det være hensiktsmessig å skille mellom fysiske og nevrokognitive funksjonsvariasjoner, fordi det vil være svært ulike barrierer speidere og ledere kan møte på. De ulike funksjonsvariasjonene vil også kreve relativt ulike løsninger. De vil derfor presenteres hver for seg i dette kapitlet.

4.1 Fysiske funksjonsvariasjoner

Fysiske funksjonsvariasjoner omfatter nedsatt syn, hørsel og motorikk. Dette er dermed en svært variert brukergruppe, som kan møte forskjellige typer utfordringer og i ulike grader, fra å ikke høre hva lederne sier på et møte til å ha utfordringer med å komme seg inn på speiderhytta på grunn av manglende trinnfri adkomst. Ser man til speidergrupper i andre land har Norge antagelig en ekstra utfordring fordi friluftsliv står langt sterkere enn samfunnsengasjementet, og vi bruker oftere naturen som ramme for aktiviteter. Dermed er det ikke nødvendigvis alltid like enkelt å sammenligne seg med andre land for denne gruppen speidere.

4.1.1 Motorikk

Dersom man følger gap-modellen, er det mulig å endre omgivelsene i relativt stor grad når det er snakk om å gjøre fasiliteter og aktiviteter mer tilgjengelige for speidere og ledere med nedsatt motorikk. Her er det viktig å se på de faste tilholdsstedene, som speiderhus og -hytter. Det bør også være fokus på utformingen av faste gapahuker og andre steder som speidergruppene bruker ofte.

Til tross for at det kan koste penger å gjøre endringer, er det mange steder man kan søke om midler til større prosjekter. I andre tilfeller er det kanskje ikke så mye som skal til, men man må være klar over potensielle hindringer

for å løse dem. Det viktigste skrittet er å ha en bevissthet rundt fysiske barrierer som skaper funksjonshemminger.

For nye bygg og opparbeidete uteområder vil det være et regelverk med krav om universell utforming, som gjør at mange hindringer forhåpentligvis fjernes tidlig i planleggingsprosessen. For eksisterende bygg er det større behov for at den enkelte speidergruppa ser på lokalene sine med et kritisk blikk. Et viktig tiltak NSF kan gjøre her er å **utforme en enkel sjekklister for tilgjengelighet i fysiske lokaler**, som gjør det mindre tidkrevende for hver enkelt gruppe å evaluere tilgjengeligheten i sine lokaler.

Situasjonen er derimot en annen når det kommer til friluftaktiviteter. Der må man både se på hvilke mål og ruter man velger samt se på muligheter for å for eksempel få lånt rullestoler som er beregnet på å brukes i naturen eller andre gode hjelpemidler. Lars Monsens program "Ingen grenser" er et godt eksempel på at man med ulike fysiske funksjonsvariasjoner kan gjennomføre mange spennende turopplegg, uten at det krever særlig mye tilrettelegging. Andre gode eksempler er Gaustadtoppen, der man kan gå eller ta en taubane for å komme opp, noe som gir muligheter for ulike måter å nå det samme målet på. Heldigvis er speideren mangfoldig når det gjelder innhold i treningsprogrammet, og det finnes mange eksempler på ulike rammer, **friluftsliv er en av flere mulige rammer om speiderarbeidet**. Det er opp til oss speiderledere å velge det innholdet i speiderprogrammet som passer for våre medlemmer.

For mange foreldre og foresatte til barn med fysiske funksjonsvariasjoner vil antagelig speideren oppfattes som en aktivitet som er utilgjengelig for personer med nedsatt fysisk funksjonsevne. Det er derfor viktig at NSF

Funksjonshemming
er noe som oppstår
når det er et gap
mellom samfunnets
utforming og
individens
forutsetninger

sentralt og speidergruppene lokalt jobber med å **formidle tydelig at man kan delta på ulike premisser og at det fullt mulig for alle å være med**, selv om man for eksempel sitter i rullestol. Dette kan gjøres blant annet gjennom **mer synlig mangfold i bilder, videoer og ulike saker som publiseres på nettsider og sosiale medier**.

Det er viktig at speidergruppene er forberedt på å ta imot speidere med motoriske utfordringer, og er positivt innstilt til å få til ting, selv om det gjør at man kanskje må gjøre små justeringer fra tidligere rutiner. Her kan det også være nødvendig med en prat med speideren med foresatte i oppstarten for å få bedre oversikt over behovene og hvilke potensielle tilpasninger (om noen), som vil være mest hensiktsmessige. Her ville det være en fordel dersom det er **en person med relevant kompetanse på forbundskontoret som speidergruppen kan henvende seg til** for å få råd.

4.1.2 Syn

I Norge har rundt 320.000 personer nedsatt synshemmede, og av disse er 9.300 "praktisk blinde" (Norges Blindeforbund, n.d). For noen vil man kunne kompensere for en synshemming med hjelpemidler som kontaktlinser eller briller, men for personer med mer alvorlig nedsatt syn vil ikke dette være tilstrekkelig. Til tross for at mange har gode hjelpemidler som førerhund osv. er det viktig å tenke på hvordan man kan formidle informasjon og lage aktiviteter for personer med nedsatt syn. Ett eksempel kan være behov for en arm eller hjelp på tur dersom man går på kronglete stier eller steder med fysiske hindringer der det ikke er like enkelt å navigere kun med hjelpemidler. (Dersom speideren brukes førerhund, er det viktig at gruppene passer på at de andre speiderne får en liten innføring i at hunden er på jobb, så den ikke blir distraheret.) Her er nok NSF's viktigste

jobb å formidle at det kan være mulig å delta på speideraktiviteter selv om man har sterkt nedsatt syn. **Det kan også være en tanke å utforme speidermerker som fokuserer på andre sanser**, så alle speider kan delta på lik linje. Et eksempel på hvordan dette er løst i en speidergruppe i NSF er at man har fått dekket et hjelpemiddel for svaksynte speidere med en hodelykt med 1000 lumen. Det kan utgjøre en forskjell for dem som opplever skumringen som nattemørke.

Det er viktig å **sørge for at nettsider og annet digitalt materiale er universelt utformet ved at de følger Web Content Accessibility Guidelines (W3C, 2018)**, blant annet ved å ha alternativ tekst til visuelt materiale eller videoer. Her kan NSF sentralt lage en kortversjon som kan gjøres tilgjengelig for speidergruppene med de retningslinjene som er mest relevante.

4.1.3 Hørsel

Nedsatt hørsel kan variere fra personer med noe nedsatt hørsel (og kan høre dersom det ikke er for bråkete, man snakker høyt eller man har et høreapparat) til personer som er helt døve. Det er viktig å skille mellom disse gruppene, blant annet fordi de snakker ulike språk.

For personer med nedsatt hørsel utgjør kommunikasjon den største barrieren. Høreapparat kan være til god hjelp, men kan være utfordrende å bruke dersom man er i omgivelser med mye bråk der mange snakker samtidig. Mye bråk og støy representerer også utfordringer for andre personer med nedsatt hørsel. Det er derfor viktig å tenke på hvordan man gir beskjeder, at én person snakker av gangen når det er viktig informasjon som skal gis, og at man sørger for at alle har fått med seg det som blir sagt. Det er også viktig å ikke snakke for fort og å se på personen man snakker til

dersom man kommuniserer med personer som leser på lepper. En annen mulighet er å bruke hjelpemiddelteknologi, som mikrofoner som sender lyden direkte til høreapparat. Det kan også være hensiktsmessig å vurdere om man skal installere teleslynge i enkelte speiderbygninger.

Døve har tegnspråk som sitt morsmål, som har en helt annen grammatikk og oppbygning enn talespråk. Speidere som er døve har krav på tolk i mange sammenhenger. Dersom speidere har med seg tolk, er det viktig at man likevel ser på og snakker til den som er døv, og ikke tolken. Her kan det være hensiktsmessig at NSF har **ressurser tilgjengelige om kommunikasjon med døve**. Dette kan utarbeides spesifikt for speideren, eller se om det finnes eksisterende ressurser hos interesseorganisasjoner. Det er også mulig å kommunisere via skrift, men det er da viktig å være klar over at mange med sterkt nedsatt hørsel, og særlig døve, har lesevansker (se kapittel 4.2 for mer om dette).

4.2 Nevrokognitive funksjonsvariasjoner

Nevrokognitive funksjonsvariasjoner omfatter en rekke ulike karakteristikk, fra lette lese- og skrivevansker til mer omfattende diagnoser som Down syndrom. Det gjør at denne brukergruppen er en svært omfattende gruppe der noen vil ha lite behov for tilrettelegging, mens andre kan ha behov for personlige assistenter for å kunne delta i en speidergruppe. Grunnet det store spekteret er det ikke mulig å gå inn på spesifikke barrierer for enkeltgrupper her, men det er viktig at man er klar over karakteristikk som konsentrasjonsevne, språkferdigheter, lese- og skriveferdigheter og korttidsminne kan variere i denne gruppen.

I kontekst av speiding finnes det i Norge enkelte grupper med egne tilbud til personer med utviklingshemming eller tilsvarende bistandsbehov. I andre land, som Belgia, er dette mer organisert. Der har de for eksempel en egen sommerleir for personer med utviklingshemming. Selv om dette er positive tiltak, bør det ikke være et mål å lage separate tilbud for enkeltgrupper. Derfor anbefales det heller at NSF ser på hvilke muligheter det er for å integrere alle typer speidere i

de lokale speidergruppene. Noen vil være helt avhengige av personlige assistenter for å kunne delta, men det bør ikke være noen utfordring, da disse personene kommer sammen med speiderne og er en del av deres hverdag allerede. Ungdommens røde kors har i svært mange år arrangert **sommerleir der barn med og uten utviklingshemming er sammen**, og disse arrangementene pleier å være svært vellykkede. Det kan være en tanke at NSF vurderer noe tilsvarende.

Når det gjelder mildere former for nevrokognitive funksjonsvariasjoner, er det allerede mange aktive speidere i dette segmentet, for eksempel barn med ADD eller ADHD. For disse barna fungerer ofte speiding bedre enn andre aktiviteter, særlig i de laveste enhetene (bever og småspeider), der mye av aktiviteten foregår utendørs og er basert på lek. Dessverre ser man at mange av disse speiderne forsvinner fra speideren når de går over i troppen, der patruljesystemet og litt mer "seriøse aktiviteter" dominerer. Det er derfor en utfordring å finne ut hvordan man skal unngå å miste speiderne i dette litt sårbare byttet fra flokk til tropp. En mulig løsning som har fungert fint i enkelte speidergrupper er å ha en rover med som støttekontakt. Man kan søke kommunen om å få innvilget et slikt tiltak. Dette kan også gjøres uten at de andre speiderne gjøres oppmerksomme på at roveren er der for en spesifikk speider, og kan gjøre det mindre stigmatiserende for den som trenger litt ekstra oppfølging. Det anbefales at **NSF utreder potensielt frafall for denne gruppen for å avklare hvordan man kan unngå at mange faller fra**.

Andre ting som har kommet opp i forbindelse med nevrokognitive funksjonsvariasjoner er personer med dysleksi. På speidertinget har det blitt meldt inn at det er vanskelig for mange speidere å lese sakspapirer, særlig for personer med dysleksi. For å få en mest mulig demokratisk organisasjon, er det viktig at alle typer speidere har mulighet til å delta på lik linje. Det anbefales derfor at **NSF ser på utformingen av saksdokumenter og annet trykt materiale, både beregnet på speidere og ledere**. Her finnes det mange gode hjelpemidler på weben om klart og enkelt språk.

4.3 Oppsummering av forslag til tiltak:

- utforme en enkel sjekklister for tilgjengelighet i fysiske lokaler
- vise mer mangfold i bilder og videoer fra NSF (formidle tydelig at man kan delta på ulike premisser og at det fullt mulig for alle å være med)
- ha en person med relevant kompetanse på forbundskontoret som speidergruppen kan henvende seg til
- ha materiale tilgjengelig om hvordan man forholder seg til førerhunder på jobb, slik at speidere får dette hjelpemiddelet til å fungere i grupper der det er aktuelt
- sørge for at Web Content Accessibility Guidelines benyttes ved utarbeiding av digitalt materiale for å sikre universell utforming
- utarbeide speidermerker som baserer seg på ulike typer sanser eller modaliteter
- vurdere installering av teleslynge i utvalgte speiderlokaler
- ha ressurser tilgjengelige om kommunikasjon med personer som er døve eller har sterkt nedsatt hørsel
- lage arrangementer, turer eller sommerleirer for barn med og uten utviklingshemming sammen
- utrede potensielt frafall blant speidere med for eksempel ADD/ADHD i overgang fra småspeidere til tropp for å avklare hvordan man kan unngå at mange faller fra
- lage en kortversjon / sjekklister for speidergruppene om hvordan man enkelt lager universelt utformet digitalt materiale
- bruke et klart og enkelt språk i sakspapirer, merkebeskrivelser og andre skriftlige kilder



Foto: Finn Erik Loftsgarden

Speideren er en slags
ring av fellesskap som
skal ha plass til alle

5 Oppsummering / konklusjon

For at de foreslått tiltakene skal ha noen funksjon, er det ikke bare utarbeidingen av tiltak, sjekklister og lignende som må være godt forankret i organisasjonen. Implementeringen må også være god så hjelpemidlene blir tatt i bruk. Det er viktig at lederne i gruppene våre forstår at mangfoldsarbeid ikke er noe man gjør når man har overskudd, for å rekruttere mer "mangfoldige folk", det er arbeid man gjør for å ikke miste de mangfoldige medlemmene vi

allerede har. Det er også viktig å fokusere på at mangfold ikke er en "egen ting" separat fra speideringen, men er en integrert del av hele speiderbevegelsen. Derfor bør temaer som mangfold også være med i ledertreningen og inngå i aktiviteter som leirbålsprat og nasjonale webinarer organisert av forbundskontoret. Implementering av tiltakene er nøkkelen til å bryte barrierene for mangfold, medlemmene må være interesserte i å være mer inkluderende.

Type mangfold	Innsats	Muligheter for NSF
Sosioøkonomisk	Lage generelle veiledere for å gjøre speideraktiviteter billigere, både med tanke på utgifter og tidsbruk.	Speideren kan være et godt billig, alternativ innenfor de organiserte ungdomsaktivitetene. Økt rekruttering og nye speidervenner.
Flerkulturell bakgrunn	Speiderleder går ved siden av speideren og legger til rette for mestring, gi nok informasjon og veiledning til både speider og foreldre. Familiespeiding som en døråpner for å gjøre foreldre kjent med speideren	Gir et større mangfold som gir større fleksibilitet, økt kreativitet, bedre problemløsning og styrking av kulturverdier
Funksjonsevne	Kan være krevende å tilrettelegge for, men det er mange muligheter som ikke er så omfattende dersom man har rett kompetanse.	Kan være vanskelig å kombinere med tradisjonelle speideraktiviteter for enkelte grupper, men det er stort forbedringspotensiale i NSF for denne gruppen speidere.

Referanser

- Andersen, P. L. & Seland, I. (2019). Fritidsklubber i et folkehelseperspektiv: Ungdataanalyser 2015–2017 og analyse av statlige dokumenter 2007–2017. Oslo: NOVA, Høgskolen i Oslo og Akershus. Hentet fra: <https://fagarkivet-hioa.archive.knowledgearc.net/bitstream/handle/20.500.12199/1312/NOVA-Notat-1-2019-Fritidsklubber-i-et-folkehelseperspektiv.pdf>
- Bakken, A. (2020). Ungdata 2020: Nasjonale resultater. NOVA Rapport 16/20. Hentet fra <https://www.forebygging.no/globalassets/ungdata-2020-nasjonale-resultater-nova-rapport-16-20-1.pdf>
- Bakken, A., Frøyland, L. R. & Sletten, M. A. (2016) Sosiale forskjeller i unges liv: Hva sier Ungdata-undersøkelsen?. NOVA Rapport 3/2016. Hentet fra <https://utdanningsforskning.no/globalassets/sosiale-forskjeller-i-unges-liv-nova-rapport-3-2016-18-april.pdf>
- Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet. (2006). Konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne. Hentet fra <https://www.fn.no/content/download/3253/932995?version=112>
- Bjørke, C.N. (2022) KrFs hjerte barn Fritidskortet skulle hjelpe fattige familier. Hentet fra <https://www.nrk.no/osloogviken/xl/krfs-hjerte-barn-fritidskortet-skulle-hjelpe-fattige-familier--men-pengene-gar-til-de-som-tjener-bra-1.15842237>
- Bombaerts, G, Hillaert, W. & Cousse, F. (2010). A Curious Pot of Pasta; Diversity and accessibility in youth work. Gent: Academia Press.
- Burns, M.K. (2005). Vi och dom: En metodbok om mangfold i scouterna. Svenska Scoutrådet.
- Gjertsen, H. & Olsen, T. (2011). Mangfold og engasjement i motvind: En studie av åpne fritidstiltak for ungdom. NF-rapport nr. 1/2011. Bodø: Nordlandsforskning. Hentet fra: http://www.nordlandsforskning.no/getfile.php/132499-1412591314/Dokumenter/Rapporter/2011/Rapport_01_2011.pdf
- Hall, Edward T. (1976). Beyond Culture. Random House USA Inc
- Jacobsen, S.E., Andersen, P.L., Nordø, Å.D., Sletten, M. & Arnesen, D. (2021). Sosial ulikhet i barn og unges deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter: Betydningen av sosioøkonomiske ressurser, geografi og landbakgrunn. Hentet fra <https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/bitstream/handle/11250/2728534/1%2Bulikhet%2Bi%2Bbarn%2Bog%2Bunges%2Bdeltakelse%2Bi%2Borganiserte%2Bfritidsaktiviteter.pdf>
- Jafari, R. & Hamberg, S.E. (2020). Alt koster penger!. Redd Barna. Hentet fra <https://www.reddbarna.no/content/uploads/2021/09/alt-koster-penger-reddbarna2020.pdf>
- Mayer, S.E. (1997). What Money Can't Buy: Family Income and Children's Life Chance. Massachusetts: Harvard University Press.
- Milned, V. (2014). Scouting (magasin): Heart of the Community.
- Norges blindforbund. (n.d). Fakta og statistikk om synshemminger. Hentet 2.6.22 fra <https://www.blindforbundet.no/oyehelse-og-synshemminger/fakta-og-statistikk-om-synshemminger>.
- Scouts. (n.d.). Inclusion and Diversity. Hentet fra <https://www.scouts.org.uk/volunteers/inclusion-and-diversity/>
- Scouts en gidsen Vlaanderen. (2022). Open Kamp. Hentet fra <https://www.scoutsengidsenvlaanderen.be/leiding/ondersteuning/leiding/diversiteit/open-kamp>
- Sichling, F. & Plöger, J. (2018). Leisurely encounters: Exploring the links between neighborhood context, leisure time activity and adolescent development. Children and Youth Services Review, 91, 137–148. Hentet fra <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.06.001>
- Sletten, M. Aa., Å. Strandbu og Ø. Gilje (2015). Idrett, dataspilling og skole – konkurrerende eller på lag? Norsk pedagogisk tidsskrift, 99(05), 334-350.
- Sosialdepartementet. (2003). Nedbygging av funksjonshemmende barrierer: Strategier, mål og tiltak i politikken for personer med nedsatt funksjonsevne. Oslo: Sosialdepartementet.
- Steinmetz, C. H. D. (2021). Criticism of the concepts of diversity and inclusion in Western countries. Advances in Social Sciences Research Journal, 8(9), 116-132.
- W3C. (2018). Web content accessibility guidelines (WCAG) 2.1. W3C. Hentet 10.6.22 fra <http://www.w3.org/TR/WCAG21>
- WHO. (2011). World report on disability. WHO.

Muntlige kilder

Overture Diversity Network-samlinger, muntlige kilder:

Kilder er basert på notater fra presentasjoner og workshop i deltakelse på Overture Diversity Networks samlinger. Vert for samling var forbundet i landet samlingen ble avholdt

2013 Courriere, Belgia

2015 Edinburgh, Storbritannia

2016 Dublin, Irland

2018 Wien, Østerrike